
జంతుకోపి
౧

జంతుకృషి

మొదటి భాగము

పశువులు, మేకలు, గొర్రెలు, పందులు, కోళ్ళు వగైరాల పెంపకము

కర్తలు :

గోటేటి జోగిరాజు

డాక్టర్ కె. వి. సుబ్బారావు
ఎం. ఏ., ఎం. వి. ఎస్‌సి.

ప్రకాశకులు

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టు

శ్రీ సర్వోత్తమ భవనము

విజయవాడ_520006

హక్కులు
ప్రకాశకులవి

మొదటి కూర్పు
1250 ప్రతులు

జూన్ 1974

సర్వోదయ ప్రెస్
విజయవాడ-6

వెల
రు 12-50

అంకితము

ఆంధ్ర గ్రంథాలయట్రస్టు స్థాపకులు
శ్రీ కొమ్మా సీతారామయ్యగారికి

ప్రకాశకుల విజ్ఞప్తి

దైవానుగ్రహమువలన వ్యవసాయ ధురీణులు కీ. శే. గోటేటి జోగిరాజు పంతులుగారు మా కప్పగించిన బృహత్కార్యమును - వారి వ్యవసాయ విజ్ఞాన సంపుటములు ఇరువదింటి ప్రచురణను - 24 సంవత్సరాలకు* పూర్తిగా వెలువరించ నోచుకొంటిమి. 1973 వ సంవత్సరం నవంబరులో వీనిలో 19 వ గ్రంథము - పండ్లు మూడవ భాగమును అతి కష్టముపై అచ్చువేయగలిగితిమి. కట్టకడపటిదగు జంతు కృషి - మొదటి భాగమును శ్రీ జోగిరాజు పంతులుగారు వార్థక్యములో అనారోగ్యముగా నుండి పూర్తిచేయజాలక, దీనికి విపులమైన ప్రణాళికను వ్రాసి ప్రవీణు లెవరిచేతనైన దీనిని వ్రాయించి ప్రచురించవలసినదిగా మా కప్పగించిరి. ఈ పని జరిగి దాదాపు 2 దశాబ్దాలు గడచినవి, నాటినుండి ఈ పని నిమిత్తం అనుభవజ్ఞులు కొందరి నాశ్రయించితిమి. వీరిలో నొకరు మాకువాగ్దానమిచ్చి చాలకాలము గడచినపిమ్మట తమ విస్సహాయతను ప్రకటించిరి. మరియొకరు కొంత వ్రాతను పూర్తి చేసిన పిమ్మట విదేశమునకేగి తిరిగి వచ్చులోపల వా కాగితములు కానరానందున దీనిపని కొంతకాలము వాయిదాపడినది. ఈలోపల బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాలలో అధ్యాపకులుగా నున్న డాక్టరు కె. వి. సుబ్బారావుగారు పశువుల పెంపకము భాగమును వదలి మిగిలిన గ్రంథము రచనను మా కోరికపై పూర్తిచేసిరి. పశువుల పెంపకము వ్రాతపని కంగీకరించిన వారికి తీరిక చిక్కక పుస్తకం ప్రచురణలో విలంబన జరుగుచున్నందున వారి అనుమతిని పొంది యీ భాగమునుగూడ వ్రాసి యివ్వవలసినదిగా

---

* ఈ ప్రచురణ కార్యక్రమమును మేము 1950 వ సంవత్సరంలో ప్రారంభించినాము.

డా॥ సుబ్బారావుగారిని కోరగా శ్రమయనుకొనక వారాపనిని పూర్తిగావించి వ్రాతప్రతిని మా కప్పగించిరి. వారు మొదట పంపిన చిత్తుప్రతిని సరి చూచి టైపు చేయించిన పిదప 4 సంవత్సరములు గడచినవి. అందుచేత మొదట వ్రాసిన దానిలో సవరణ లవసరమైనవి. వీనిని ఓర్పుతో సరిచేసి యిచ్చుటయేగాక లోగడ శ్రీ జోగిరాజుగారు మా కందజేసిన కొలది చిత్రముల బ్లాకులు సరిపోవని, శ్రీ సుబ్బారావుగారు ఎంతో శ్రద్ధవహించి 100 కి పైగా దీనిలో చేర్చవలసిన చిత్రములకు ఫోటోలు స్వయముగ తీయించి మా కందజేసినారు. వీనిలో ఎక్కువ చిత్రములను వీరు దిగువ ప్రకాశకుల గ్రంథముల * నుండి స్వీకరించినారు.

1. Prentice Hall of India Private Ltd.,
   M-97 Connaught Circus, New Delhi.
2. Indian Council of Agricultural Research,
   Krishi Bhavan, New Delh-1

ఈ ప్రకాశకుల నర్థించి మేము వారి చిత్రములను మా గ్రంథములో ముద్రించుటకు అనుమతినికూడ బడసినాము. ఈ చిత్రము లన్నింటికి విజయవాడలోని స్వతంత్ర ఎంటర్ప్రైజెస్ వారివద్ద బ్లాకులు తయారుచేయించినాము. ఈ పనులన్నీ జరుగులోపల కాగితమునకు కరువేర్పడినది. ధరలు విపరీతముగా పెరిగినవి. ఇట్టి పరిస్థితులలోకూడ ఆర్థిక పరిస్థితు లనుకూలముగ లేకున్నను మేము చేపట్టిన పనిని పూర్తిచేయవలెనను పట్టుదలతో దీని ప్రచురణకు పూనుకొన్నాము. అతి కష్టముతో చిక్కులన్నిటిని అధిగమించి నేటికి గ్రంథమును పూర్తి చేయగలిగి

---

* 1. Live Stock and Poultry production by Moore & Sing Pub. Prentice Hall of India.
2. Zevine Stars of India.
3. Poultry Keeping in India by Dr. P.M.V. Naidu Pub. by I. C. A. R. New Delhi.

నందుకు సంతసించుచున్నాము. ఈ కార్యక్రమములో మా కనేకవిధము లుగ సాయపడిన గ్రంథకర్తకు, ఫోటోగ్రాఫరుకు, బ్లాకు నిర్మాతలకు. వారి చిత్రముల నీ గ్రంథములో చేర్చుకొనుట కనుమతిని ప్రసాదించిన గ్రంథప్రకాశకులకు మేము మా హృదయపూర్వకమైన కృతజ్ఞతను తెలుపు కొనుచున్నాము.

గ్రామ సేవా గ్రంథమాలను స్థాపించి, కొంతకాలం దీనిని నిర్వ హించి, మేము కోరినంతనే దీని నిర్వహణకు రు. 2500 విరాళంతో మా కప్పగించి ఆంధ్ర రైతాంగములో వ్యవసాయ విజ్ఞాన వ్యాప్తికి మాకు మహదవకాశమును కలుగజేసిన మాన్యులు శ్రీ జోగిరాజు పంతులుగారు మాకు చిరస్మరణీయులు. వీరి మేలు మాకు మరువరానిది. దీనికిగాను వీరికి మా జేజేలు సమర్పించుకొనుచున్నాము, గ్రామ సేవా గ్రంథమాలలో వీరి వ్యవసాయ విజ్ఞాన సంపుటములతోపాటు, గ్రామాభివృద్ధికి తోడ్పడు మరికొన్ని ప్రచురణలను కూడ వీరు సంకల్పించినారు. వీటన్ని టికీ వీరు పథకమును కూడ తయారుచేసినారు. మహోదారమగు వీరి పుణ్యచరితమును ముందు మా పాఠకులకందజేసి తదుపరి వీరి సూచన మేరకు తక్కిన గ్రంథముల ప్రచురణకు వీలు ననుసరించి పూను కొందుము. ఈ పనిలో గ్రామ సేవాభిలాషులగు పెద్దల యొక్కయు. ప్రభుత్వము యొక్కయు తోడ్పాటు మా కవసరము.

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టు స్థాపకులు శ్రీ కొమ్మా సీతారామయ్య గారు తమ జీవితమును సార్థకము చేసుకొన్నారు. తమకుగల కొలది పాటి ఆస్తిలో కొంత భాగమును ప్రజోపయోగకరమైన కార్యములకు వెచ్చించినారు. విద్య, విజ్ఞానము విలువను గ్రహించిన వీరు గ్రంథాలయో ద్యమానికి చక్కని దోహదము కల్పించినారు. ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టు ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రంథాలయ సంఘ కార్యాలయానికి స్థిరవసతిని, శ్రీ సర్వోత్తమ భవన నిర్మాణముద్వారా యేర్పరచినారు. తమ స్వగ్రామ

మగు పటమటలంకలో బాలికల హైస్కూలు భవనమునకు ఉదారంగా విరాళ మొసంగినారు. తాము ముందుగా కొంత ధనమిచ్చి గ్రామస్థులను ప్రోత్సహించి రామాలయ నిర్మాణాన్ని పూర్తిచేసినారు. తురీయాశ్రమాన్ని స్వీకరించి శాంత జీవనాన్ని సాగిస్తున్నారు. మా కోరికపై గ్రంథకర్త డా॥ కె. వి. సుబ్బారావుగారు ప్రస్తుత గ్రంథమును వీరి కంకితముగా నిచ్చుచున్నారు. ఈ విధంగా శ్రీ సీతారామయ్యగారి సేవలు గుర్తింపుకు వచ్చుటయేగాక ఆంధ్ర రైతాంగంలో వీరిపేరు చిరస్థాయిగా నిలచిపోగలదు.

పాతూరి నాగభూషణం
కార్యదర్శి
ఆంధ్ర గ్రంథాలయట్రస్టు

శ్రీ సర్వోత్తమ భవనము
విజయవాడ_6
ఆనంద-వైశాఖపూర్ణిమ
6 మే 1974

తొలిపలుకు

వ్యవసాయశాస్త్ర విజ్ఞానాన్ని తెలుగుభాషలో రైతు లోకానికందజేయు నభిలాషతో కీ. శే. శ్రీ గోటేటి జోగి రాజు పంతులుగారు ప్రణాళికలను రూపొందించి, 20 పుస్తక ములకు పైగా స్వయముగా రచించినారు. వారి జీవితకాల మంతయు దీనికై కృషిసల్పినారు. ఈ గ్రంథము వారి ప్రణా ళిక ననుసరించి రూపొందించబడినది.

పశువులు, గొఱ్ఱెలు, మేకలు, పందులు, కోళ్ళు వగైరాల పెంపకమునుగురించి క్లుప్తముగా నీ పుస్తకమున విశదీక రించడమైనది. పాడి, కోళ్ళ పెంపకము ప్రకరణములలో పరిశ్రమదారుల కుపయుక్తమగు నంశములు చేర్చబడినవి.

గ్రంథ రచనలో నిది నా తొలిప్రయత్నము. ఈ గ్రంథ ములో పశువులు వగైరాల పెంపకమునుగురించిన జ్ఞానమును పశు పోషకులకందజేయుటకు ప్రయత్నించినాను. చదువరులు దీనిని స్వీకరించి, తగుసలహాల నొసగిన రాబోవు ముద్రణలలో అవసరమగు మార్పులు చేయగలను.

ఈ గ్రంథ రచనకు నన్ను మిక్కిలిగా ప్రోత్సహించిన మిత్రులు శ్రీ పాతూరి నాగభూషణంగారికి, దీని రచన కను మతి నొసంగిన ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయము వారికి, దీనిని వెలుగునకు తెచ్చిన ప్రకాశకులు ఆంధ్ర గ్రంథా లయట్రస్టువారికి నేనత్యంతము కృతజ్ఞుడను.

ఆదర్శ కర్షకుడు, గ్రంథాలయాభిమాని, విద్యాదాత, ఆంధ్ర గ్రంథాలయట్రస్టు స్థాపకులునగు శ్రీ కొమ్మా సీతారామయ్యగారి కీగ్రంథము సంకితముచేయుట సమంజసముగ నుండునని భావించి యీ పనికి బూనినాను. వారు దీనిని సహృదయముతో స్వీకరించి నన్నానందింపజేయగలరని నమ్ముచున్నాను.

కె. వి. సుబ్బారావు
గ్రంథకర్త

విషయసూచిక

వంశ పారంపర్యము - వ్యాధులు సంభవించుటకు ప్రత్యక్ష కారణములు - ఆరోగ్య సూత్రములు - ఆరోగ్య లక్షణములు - శరీర ఉష్ణోగ్రత - నాడి దెబ్బలు; సూక్ష్మజీవులవలన సంభవించు వ్యాధులు - గొంతువాపు - లక్షణములు - చికిత్స - నివారణ - జబ్బవాపు - లక్షణములు - చికిత్స, నివారణ - దొమ్మ - లక్షణములు - చికిత్స, నివారణ - క్షయ సంబంధ పారుడువ్యాధి - లక్షణములు - చికిత్స - నివారణ; పొదుగువాపు - లక్షణములు - చికిత్స, నివారణ - ఈనుకొనిపోవు వ్యాధి - లక్షణములు - చికిత్స - నివారణ - వ్యాధిని అదుపులోనుంచుట - సూక్ష్మాతి సూక్ష్మ జీవుల వలన సంభవించు వ్యాధులు - చీడ పారుడు - మసర - గాలికుంటు (గాళ్ళ) - పిచ్చికుక్క వ్యాధి - ఈ వ్యాధుల లక్షణములు - నివారణ మార్గములు - అంతర్గత పరాశ్రయ జీవులు - ఏలికపాములు - కాలేయపు ఫ్లూకులు - గురక - వీని లక్షణములు - చికిత్స, నివారణలు - బహిర్గత పరాశ్రయ జీవులు - ఈగలు - పేలు - దోమలు - మిన్నల్లులు - ఇతర కీటకములు - నివారణోపాయములు - ఏకకణ పరాశ్రయ జీవులు - సర్రా - బెబీసియోసిస్ - కాక్సిడియోసిస్ - వీని లక్షణములు - చికిత్స - నివారణ మార్గములు; లోపములు : విటమినులు - 'ఎ' విటమిను - 'డి' విటమిను - ఖనిజ లవణములు - కాల్సియం - భాస్వరము - ఇనుము - రాగి - కోబాలు - వీని లోపమువలన కలుగు వ్యాధులు - లక్షణములు - చికిత్స, నివారణోపాయములు - ఇతర కారణములవలన సంభవించు వ్యాధులు - రూమెన్‌లో మేత ముద్దగా పేరుకొనుట - దీనికి కారణములు - చికిత్సా విధానము - రూమెన్‌లో గాలిచేరుట - దీనికి కారణములు - లక్షణములు - చికిత్స - పారుకొనుట - కారణములు - చికిత్స - ఈనిన తరువాత మాయవేయకపోవుట - లక్షణములు - చికిత్స - కారణము స్పష్టముగా నిర్ణయించలేని వ్యాధులు - పాలజ్వరము - లక్షణములు

13 వ ప్రకరణము - కోళ్ళ పెంపకము :

పుట్టుపూర్వోత్తరాలు - కోళ్ళ పెంపకము వలని లాభములు - వివిధ రాష్ట్రాలలో వీని జనాభా - ఆంధ్రప్రదేశ్ వివిధ జిల్లాలలోని వీని జనాభా- కోడి అంగ నిర్మాణము - గ్రుడ్డునందలి భాగములు - వివిధ జాతులు - గ్రుడ్లుపెట్టు జాతులు - మాంసోత్పత్తి జాతులు - ద్వ్యంద్వోపయోగజాతులు - అలంకారపు జాతులు - అమెరికన్ జాతులు - ఆసియా జాతులు - ఇంగ్లీషు జాతులు - మెడిటరేనియన్ జాతులు - జాతుల లక్షణములు - వైట్ లెగ్ హారన్ - బ్లాక్ మైనార్కా - రోడ్ అయిలెండ్ రెడ్ - ప్లిమత్ రాక్ - ఆస్ట్రిలార్ప్ - న్యూ హాంప్‌షైర్ - వైట్ ససెక్స్ - ఆర్‌సింగ్‌టన్ - వైట్ కార్నిష్ - అసీల్ జాతి - దేశవాళీ జాతి - మలయా లేక చిటగాంగ్ - సంకర జాతులు - ; గృహ వసతి - గృహ నిర్మాణము - డీప్‌లిట్టర్ పద్ధతి - కోళ్ళ గృహ పరికరములు - మేత డబ్బాలు - నీరు - సున్నపురాళ్ళ డబ్బాలు - గ్రుడ్లు పెటుటకు కావలసిన పరికరములు - పెర్చిలు - కోళ్ళ ఆహారము - కోళ్ళ మేతలు తయారు చేయుట - గ్రుడ్లను పొదిగించుట - ప్రకృతి సిద్ధముగా పొదుగుడు పెట్ట సహాయముతో పొదిగించు పద్ధతి - కృత్రిమ పద్ధతిని యంత్ర సహాయ ముతో గ్రుడ్లను పొదిగించుట - కోడిపిల్లల పెంపకము - స్వాభావిక పద్ధతి - కృత్రిమ పద్ధతిని కోడిపిల్లల పెంపకము - దీనికి సమకూర్చ వలసిన పరిస్థితులు - ఉష్ణోగ్రత - వసించు స్థలము - గాలి - కోడిపిల్ల లను పెంపుడుపెట్టెలలో నుంచుటకు ముందు తీసికొనవలసిన జాగ్రత్తలు ఎదిగే కోళ్ళను పెంచుట - కోళ్ళను గుర్తించుట - కోళ్ళలో రాక్షసత్వము - కోళ్ళను ఏరివేయుట - గ్రుడ్లుపెట్టని కోళ్ళను కనిపెట్టు విధము - కోళ్ళ నుద్రిక్తపరచు కారణములు - గ్రుడ్లు - కోళ్ళ విక్రయము - మాంసోత్పత్తి కోళ్ళు - మన దేశంలో కోళ్ళ పరిశ్రమ - పాశ్చాత్య దేశములలో కోళ్ళ

పరిశ్రమ - ఈ పరిశ్రమకు దోహదమిచ్చు సంఘటనలు; కొక్కెర వ్యాధి నిర్మూలన - ఇతర వ్యాధుల నిర్మూలన - వైద్య సహాయము - కోడిపిల్లలు - పరికరములు - ఆహారము - ప్రజాదరణ - చిన్నతరహా పరిశ్రమ - పెట్టుబడి; కోళ్ళ పరిశ్రమను ప్రారంభించుట - 1000 కోడిపెట్టల పెంపకములో ఆదాయ వ్యయములు - ఒకటిన్నర సంవత్సరమున కగు ఖర్చు - ఆదాయములు - లాభము - కోళ్ళ వ్యాధులు - వ్యాధి నిరోధక సూత్రములు - వ్యాధిసోకిన తదుపరి సూచనలు - సూక్ష్మజీవులవల్ల సంభవించు వ్యాధులు-కోళ్ళ కలరా - చక్కెరతెగులు - కోళ్ళ మశూచి - శ్వాసకోశముల వ్యాధి - వీని లక్షణములు - చికిత్స - నివారణ - ఏవియన్ ల్యూకోసిస్ కాంప్లెక్స్ (ఎ. ఎల్. సి.) - లక్షణములు - చికిత్స - నివారణ - వ్యాధి నిరోధక కార్యక్రమము - టర్కీ కోళ్ళు - అమెరికన్ (కంచు రంగు) - నార్ పాక్ (నలుపు) - కేంబ్రిడ్జి (లేత నలుపు) - వీని యాహారము - ఆరోగ్యము - నివాసము - వ్యాధి నివారణ - గిన్నీకోళ్ళు - వీని యాహారము - ఆరోగ్యము - నివాసము - వ్యాధి నిర్మూలన; బాతులు - మన దేశమున, మన రాష్ట్రమున బాతులు విరివిగా నున్న ప్రాంతములు - బాతులలో జాతులు - విదేశీ జాతులు - ఐలెస్ బరీజాతి - పెకిన్ జాతి - రోవన్ జాతి - కయుగజాతి - మస్కోవాయ్ జాతి ; స్వదేశీ జాతులు - ఇండియన్ రన్నర్ - సిల్హెట్ మేట్ - నాగేశ్వరి - బాతుల గృహావసతి - పునరుత్పత్తి - ఆహారము - గ్రుడ్లను పొదిగించుట - కొవ్వు పట్టుట - పెద్ద బాతులు - వానిలో జాతులు గృహ వసతి - గ్రుడ్లను పొదిగించు పద్ధతి - పాలన; ఇతర రకముల పక్షుల పెంపకము: నెమలి - దీని స్వభావము - ప్రసిద్ధి - గ్రుడ్లు పొదిగించుట - ఆహారము - నివాసము; పావురములు - వీనినివాసము - ఆహారము - పాలన.

పట్టికలు

(పట్టికలలోని వివరము లన్నియు 1966 వ సంవత్సరమునాటివి)

పటముల పట్టిక

సంఖ్య	వివరము	పుట
1.	ప్రపంచంలో ఉత్పత్తియగు జంతుసంబంధ పదార్థములు	8
2.	సింధిజాతి ఆవు (i)	20
3.	,, ,, (ii)	,,
4.	సాహివాల్ ఆవు	22
5.	గిర్ ఆవు	,,
6.	అమృతమహల్ ఆవు	23
7.	హల్లికార్ ఎద్దు	24
8.	కాంగాయం ఎద్దు	25
9.	కాంగాయం ఎడ్లజత	,,
10.	హరియానా ఆవు	26
11.	కాంక్రేజీ ఆవు, దూడ	27
12.	ఒంగోలు ఆబోతు	28
13.	ఒంగోలు ఆవు	29
14.	కృష్ణలోయ ఆబోతు	30
15.	థార్‌పార్కర్ ఆవు	31
16.	ముర్రాజాతి గేదె (i)	32
17.	,, ,, (ii)	,,
18.	జాఫర్‌బాడీ గేదె	33
19.	ఫ్రీజియన్ ఆబోతు	34
20.	జర్సీ ఆవు	35
21.	ఐర్‌షైర్ ఆవు	,,
22.	బ్రౌన్‌స్విస్ ఆబోతు	36
23.	ఆబోతు శరీరమందలి భాగములు	38 (అ)
24.	ఆబోతు శుక్లకణములు	65
25.	ఆబోతు శుక్లకణములను సేకరించుట	,,
26.	పారాగడ్డిని పెంచుట	85

తప్పొప్పుల పట్టిక*

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
viii	13	Delh	Delhi
,,	24	Bevine	Bovine
xiii	4	గో రెలను	గొర్రెలను
xv	10	పి డి	పిండి
xvii	18	కోటాలు	కోటాల్లు
xviii	23	పదార్థములు	పదార్థములు
xx	25	265-28	265-287
xxii	15	జాతులు	బాతులు
,,	25		పుటలు 288-372
5	6	నున్న.	నున్నది.
6	9	వానికికూడ	వానివికూడ
9	,,	పజ	ప్రజ
12	14	3 8	3.8
17	2	పరిస్థతులు	పరిస్థితులు
,,	21	గొఱ్ఱములను	గుఱ్ఱములను
18	22	సూల	స్థూల
40	12	ప భావము	ప్రభావము
52	18	305 రోజులవరకు ఇచ్చుపాలను	305 రోజుల వరకు
,,	20	పాలు అంశము క్రిందికి	ఇచ్చుపాలు ఈ అంశము క్రిందికి
53	10	యూనిక	యూనిన
54	10	మధ్యవ్యవధి పట్టి పోవుకాలము	మధ్యవ్యవధి. పట్టిపోవుకాలము.
55	12	500	5,000

* చదువరు లీ గ్రంథమును చదువ నారంభింపక ముందే యిందు సూచింపబడిన సవరణలను ఆయా పుటలందు చేసికొనదగును.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
59	5 వ పట్టిక శీర్షిక		సంపర్క-పద్ధతి - గుణగణములు
62	4	సంతతి తన	తన సంతతి
70	13	చెందినవి)	చెందనివి)
,,	17	గుణణగములను	గుణగణములను
71	2	సూచిన	సూచన
73	13	ననుసరించి	ననుసరించి
79	1	పట్టిక : 8	పట్టిక : 7)
81	20	కోబాలు	కొాల్లు
83	16	పదాములు	పదార్థములు
97	1	25 వ	30 వ
103	11	26 వ	31 వ
104	1	27 వ	32 వ
105	12	28 వ	33 వ
106	7	29 వ	34 వ
107	1	30 వ	35 వ
,,	8	31 వ	36 వ
116	2	యీావిన	యీానవి
121	10	32 వ	37 వ
122	10	33 వ	38 వ
123	4	PASTURI-GATION	PASTEURI-SATION
125	7	గడ్డి	గడ్డ
130	5	PRENITC	PRENTICE
133	8	ననునరించుట	ననుసరించుట
140	20	నేపియరె గ.	నేపియర్ గడ్డి.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
142	2	వుత్పస్త	ఉత్పత్తి
,,	3	విపవము	విప్లవము
,,	21	పట్టను	పట్టుసు
147	8	ఎముకలపొడి,	ఎముకలపొడివి
148	15	పూ గా	పూర్తిగా
152	6	నవుడే	నపుడే
157	4	ఈవ్యా న్ని	ఈవ్యాధి అన్ని
164	16	అరోగ్య	ఆరోగ్య
170	6	నిరారణ	నిర్ధారణ
176	4	అహారము	ఆహారము
178	1	కోబాలు	కోబాల్టు
191	1	అముదము	ఆముదము
198	5	బోర్బరి	బార్బరి
199	7	నుండు .	నుండును.
,,	8	ఈ మేకల చర్మముతో అందమైన పాదరక్షల తయారీకి,	ఈ మేకల చర్మముతో తయారైన అందమైన పాదరక్షలకు
200	19	వయస్మ	వయస్సు
,,	20	కమ్ము	కమ్మ
202	1	క చర్మము	మేక చర్మము
203	3	ఉస్మానాదాద్	ఉస్మానాబాద్
205	4	అం గోరాజాతి	10, అంగోరాజాతి
218	13	విశాల దేశములలో	విశాలప్రదేశములలో
222	4	నిమితము	నిమిత్తము
225	7	2.822	28.22
226	1	పటిక	పట్టిక

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
227	6	మహబూబ్ స	మహబూబ్ సగర్
229	2	ఆ. హిమాలయ	అ. హిమాలయ
,,	21	నెల్లూరు	ఈ. నెల్లూరు
234	7	తిరిగి	తిరిగిన
238	పటము: 48	నెల్లూరు ఆడుగొర్రె	నెల్లూరు పొట్టేలు
239	,, 49	నెల్లూరు పొట్టేలు	నెల్లూరు ఆడుగొర్రె
249	13	చరికరము	పరికరము
250	19	ఉన్నిని	ఉన్ని
251	9	శ్రేషమైనది	శ్రేష్ఠమైనది
,,	18	యంత్రముల	యంత్రములపై
253	16	గొర్రెలన్నియు	గొర్రెల యున్నియు
254	4	సర్వో మమైన	సర్వోత్తమమైన
255	8	నుండమ,	నుండును
,,	,,	కావి	కాని
256	,,	గొటెల	గొట్టెల
260	6	దురద	దురద :
265	20	గింజలు కూరలు	గింజలు, కూరలు
270	7	సమతలములలోను	సమతలములలోను
273	4	తొట్టిని	త్రొబ్బెను
274	9	పాడి మేతయే	పొడి మేతయే
276	1	పచ్చును.	వచ్చును.
277	4	వేయలేవను.	వేయవలెను.
,,	8	సమయముస	సమయమున
279	7	వలె	వలెను.
280	20	వెగుమతి	కెగుమతి
		యగుచున్నది.	యగుచున్నవి.
281	19	అవి	అవి

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
282	19	పోయిస	పోయిన
283	8	కషము	కష్టము
294	21	గ్రథులు	గ్రంథులు
295	15	పెంచెదరు,	పెంచెదరు. ఉదా : లెగ్ హారన్ మైనార్కా, అంకోనా.
,,	16, 17	ఉదా : లెగ్ హారన్ మైనార్కా, అంకోనా	
298	9	త్యాంగ్ షాన్	ల్యాంగ్ షాన్
,,	12	అస్ట్రిలాప్	ఆస్ట్రిలాప్,
299	20	గ్రు ను	గ్రుడ్లను
,,	23	బాక్	బ్లాక్
304	12	ఆసలమట్టము	ఆ స్థలమట్టము
307	పటము క్రింద	పెంచు	పెంచుట
309	3	నవల	వలన
310	5	గ్రుడ్లుపెట్టుట :	గ్రుడ్ల పెట్టెలు :
311	9	గ్రుడ్లుకోడి	గ్రుడ్లు, కోడి
312	19	మానవాహాము	మానవాహారము
313	1		పట్టిక : 21
315	5	5 రోజుల	7 రోజుల
317	74 వ పటము	పైభాగము కుడివైపున కుండవలెను.	
320	17	కోడిపిల్లలకు	కోడిపిల్లలను
322	2	పెంపుడు పెట్టలు	పెంపుడు పెట్టెలు
,,	5	మనము పెంచు కోడి పిల్లల	మనముపెంచు కోడి పిల్లల
,,	17	పెట్టలు	పెట్టెలు
323	18	హెచ్చుగా	తక్కువగా

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
325	15,16,17	పిల్లలు కోళ్ళను పొదుచుకొనుట	పిల్లలను పొదుచుట.
,,	21	వెలుపలికి చ్చుచో.	వెలుపలికి వచ్చుచో.
326	6	నీటిని	నీటికి
329 పటము 82 క్రింద		గ్రుడ్లుపెట్టని	గ్రుడ్లుపెట్టు
348	2	వ్యాధి	వారు
350	11	కొక్కెర; తెగులు	కొక్కెర తెగులు;
35	5	కోళ్ళరంగు	కళ్ళరంగు
357	12	గాలి, వెలుతురు	వెలుతురు
358	11	పోయిన,	పోయి,
364	16	వచ్చిన	వచ్చిన
365	10	కలచి.	కలచి.
,,	11	తాము తిను	వాని
366	16	మెత్తర	మెత్తని
,,	22	పాచినీటితో	నీటితో
370	1	పెంపటము	పెంపకము

I. C. A. R. ప్రచురణలనుండి సేకరించిన చిత్రములు

Bovine Stars of India నుండి

11, 12, 13, 16

Poultry Keeping in India నుండి

69, 75, 76, 92, 93, 94

గ్రామ సేవా గ్రంథమాల

శ్రీ సర్వోత్తమ భవనము

విజయవాడ - 6

గ్రామప్రజల అనుదిన జీవితంలో అక్కరకువచ్చు ముఖ్య విషయాలపై తేట తెలుగున అనుభవజ్ఞులు రచించిన ఉత్తమ గ్రంథములను ప్రచురించుటకై ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టు పక్షమున నీ గ్రంథమాల 1950 వ సం. లో ప్రారంభింపబడినది.

వ్యవసాయశాస్త్ర ధురీణులు కీ. శే. గోటేటి జోగిరాజుగారి సమగ్ర 'వ్యవసాయ విజ్ఞానము'ను 20 సంపుటములలో మొదట ప్రచురించుటకు ప్రణాళిక నిర్ణయమైనది. తదుపరి గ్రామ పరిశ్రమలు, గ్రామ సహకారము - గ్రామోద్యోగము, గ్రామవిద్య, గ్రామక్రీడలు - వినోదములు మున్నగు గ్రామ పునర్నిర్మాణ సమస్యలపై గ్రంథములు వెలువరించబడును.

దిగువ మొత్తములకు తగ్గకుండా ఒకేపర్యాయము విరాళమిచ్చు దాతలు గ్రంథమాలకు యావజ్జీవ సభ్యులుగా నెంచబడుదురు.

రు 1000/- ఇచ్చువారు మహారాజపోషకులు

రు 500/- ,, రాజపోషకులు

రు 250/- ,, పోషకులు

వీరందరికీ గ్రంథమాల ప్రచురణములన్నియు ఉచితముగ పంపబడును.

స్థాపకులు

కీ. శే. గోశేటి జోగిరాజుగారు

మహారాజపోషకులు

శ్రీ రామినేని సత్యనారాయణ, B.Sc. (Ag.) పటమట

శ్రీమతి నల్లూరి వనజాక్షమ్మ, కోపల్లె, తెనాలితాలూకా

రాజపోషకులు

శ్రీ తుమ్మల రామకోటయ్య, నరసరావుపేట

పోషకులు

శ్రీ సామినేని వెంకయ్య, రేమిడిచర్ల, మధిర తాలూకా

శ్రీ వల్లూరు కేశవరావు, పటమటలంక, విజయవాడ తాలూకా

శ్రీ తల్లాప్రగడ నరసింహాశర్మ,
ఉంగుటూరు, తాడేపల్లిగూడెంతాలూకా

శ్రీ పుతుంబాక శ్రీరాములు, పెదపాలెం, తెనాలి తాలూకా

శ్రీ నూతక్కి నరసింహనాయుడు,
మందడం, గుంటూరు తాలూకా

శ్రీ గోగినేని నాగేశ్వరరావు, నడింపల్లి, రేపల్లెతాలూకా

శ్రీ వాసిరెడ్డి మహదేవయ్య, కృష్ణాజిల్లా

శ్రీ కొలుసు సుబ్బారావు, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా

జంతు కృషి - మొదటి భాగము

ప్రా వే శి క

మానవునకు, భూమికి, వృక్షములకు, జంతువులకు అవినాభావ సంబంధము కలదు. ఈ నాల్గింటిలోను భూమి తల్లి వంటిది. అందువలననే 'మాతృభూమి' అని వ్యవహరింతుము. మానవుడు తన అవసరములను తీర్చుకొనుటకుగాను భూమిని, వృక్షములను, జంతువులను పోషించుచున్నాడు. వృక్షములను, జంతువులను పెంపొందించి, తద్వారా తన ఆరోగ్య ఐశ్వర్యములను మెరుగు పరచుకొనుచున్నాడు.

వ్యవసాయమున ముఖ్య శాఖలు – క్షేత్ర కృషి, జంతు కృషి. క్షేత్ర కృషియన పంటలు పండించుట. వీటిని గురించి వివరముగ నితర సంపుటములలో వర్ణించబడినది. ఈ గ్రంథమున జంతుకృషిని గూర్చి విపులముగ తెలిసికొందము. జంతు కృషియన జంతువులను పెంచుట, పోషించుట, తదనుబంధ శాఖలు. జంతువులన, మానవుడు తన ఉపయోగార్థము పెంచు సాధు జంతువులని యర్థము. పులి, సింహము మొదలగు క్రూర జంతువులు ఈ విభాగమునకు చెందవు.

జంతు కృషి శాఖలు

1. పశు పాలనము :— పశు శబ్దము స్థూలార్థమున నాలుగు కాళ్ళ జంతువు లన్నింటికిని వర్తించును. అయినను,

గోమహిష జాతులు మాత్రము పశువులని వ్యవహరింపబడు చున్నవి. మన దేశములో పశువులను ముఖ్యముగా పాల ఉత్పత్తికి, వ్యవసాయపు పనులకు, ఎరువు ఉత్పత్తికి వినియోగింతురు. కాని, యితర దేశములలో పశువులను అధికముగా మాంసోత్పత్తికి వినియోగింతురు. అందుకొరకు ప్రత్యేకముగా పోషించి పెంచు జాతులెన్నిటినో పాశ్చాత్య దేశములలో వృద్ధి పొందించినారు. మన దేశములో కొన్ని పశువులను మాంసోత్పత్తి కుపయోగించినను, ప్రత్యేకముగా అందుకొరకు పోషించుటగాని, మేపుటగాని లేదు.

2. గొఱ్ఱెలను, మేకలను పెంచుట:— మన దేశములో గొఱ్ఱెలను మాంసోత్పత్తికి, ఉన్ని ఉత్పత్తికి పెంచుదురు. కొన్ని దేశములలో ఉన్ని ఉత్పత్తికి మాత్రమే పెంచుదురు. ప్రపంచములో శీతల ప్రాంతములలో నివసించు ప్రజలు ఆర్థికముగా ముందంజ వేసియున్నారు. వారు ధరించుటకు ఉన్ని వస్త్రముల నుపయోగింతురు. అందువలన, ఉన్ని కొరకు ప్రత్యేకముగా, ఆస్ట్రేలియా వంటి కొన్ని దేశములలో గొఱ్ఱెలను పెంచుచున్నారు. మన దేశములో గొఱ్ఱెలనుముఖ్యముగా మాంసోత్పత్తికి మాత్రమే పెంచెదరు. అంతేకాక, మన దేశములో నుత్పత్తియగు ఉన్ని అంత శ్రేష్ఠమయినదికాదు. మేకలను ముఖ్యముగా మాంసోత్పత్తికి, కొంతమంది పాల ఉత్పత్తికి పెంచుదురు. కొన్ని దేశములలో మేకలను ప్రత్యేకముగా పాల ఉత్పత్తికి పెంచుదురు.

3. పందుల పెంపకము :— పందియన్న చాలమంది ఏవగించుకొందురు. మనకు వీధులలో కానవచ్చు పంది

మురికిగానుండి, మురికి నీటిలో తిరుగుచు, మలిన పదార్థము లను తినుచుండును. ముఖ్యముగా మానవులు విసర్జించిన మలమును తినును. ఇందువలనను, మతాచారముల వలనను మన దేశములో పందుల పెంపకమునకు అంత ప్రోత్సాహము లభించలేదు. ఇప్పుడిప్పుడే మన దేశములో పందుల ప్రాముఖ్యత పెరుగుచున్నది. మాంసోత్పత్తికి పందులను విరివిగా పెంచుచున్నారు. అయితే, ఇతర దేశములలో పందికి ఎంతో ప్రాముఖ్యతగలదు. ఆ దేశములలో పందులను అత్యంత శ్రద్ధతో, విలువయిన ఆహార పదార్థములను మేపుచు, తద్వారా ఎంతో లాభముల నార్జించుచున్నారు.

4. కోళ్ళ పెంపకము :— కోళ్ళ పెంపకము 'వాన లేని పంట' అని వాడుక. కోళ్ళను ముఖ్యముగా గ్రుడ్ల ఉత్పత్తికి, మాంసోత్పత్తికి పెంచెదరు. పిల్లలకు, బలహీను లకు, అనారోగ్యవంతులకు, గర్భిణీ స్త్రీలకు కోడిగ్రుడ్డు ముఖ్యమైన ఆహారము. అధిక శాతము మాంసకృత్తులు, విటమినులు, లవణములు, లోహములు కోడిగ్రుడ్డునందున్నం దున, అత్యధిక ప్రజానీకము నిత్య భోజనాదులలో దీనిని వాడు చున్నారు. మాంసములలో కెల్ల కోడిమాంసము రుచికర మైనది. కోళ్ళు అనగా ఒక కోడి జాతి మాత్రమే కాక, యితర జాతుల పక్షులుకూడ, మానవాళికి ఆహారమును సమకూర్చుచున్నవి. ఉదాహరణకు బాతు గ్రుడ్లను మాన వాహారములోను, కేకులు, రొట్టెలు మొదలగు ఆహార పదార్థముల తయారు చేయుటలోను విరివిగా వాడుచున్నారు.

ఆ దేవిధముగా టర్కీ మాంసమును అతి రుచికరముగా భుజింతురు.

5. మధుమక్షికాపాలనము (Bee - keeping):– తేనె టీగలు తేనెను, క్రొవ్వును ఉత్పత్తి చేయును. ఇంతేకాక, అవి ఫల, పుష్ప, వ్యవసాయ పంటల పరాగ సంపర్కము నకు దోహదమిచ్చును. తేనెటీగలు పుష్పముల మకరందము నుండి తేనె నుత్పత్తి చేయును. తేనెలో 77 శాతము చక్కెర, 20 పాళ్ళు నీరు, 1 పాలు లవణములు, తదితర పదార్థములు ఉన్నవి. తేనె చాలా శక్తినిచ్చు పదార్థము. సులభముగా జీర్ణమగును. క్రొవ్వును పౌడర్లు మొదలగు వాటిలోను, పాలిష్‌లలోను వాడెదరు. ఒక తేనెపట్టుకు దక్షిణ భారత్‌లో 4-5 పౌనుల వరకు, ఉత్తర భారత్‌లో 12-15 పౌనుల వరకు తేనె వచ్చును. 100 పౌనుల వరకు తేనె నిచ్చు తేనె పట్టులు అరుదుగా నుండును.

6. మత్స్య కృషి :— మన దేశములో సముద్ర తీర ప్రాంతము 2900 మైళ్ళున్నది. ఇంతేకాక ఎన్నో నదులు, చెరువులు, సరస్సులు, జలపాతములు ఉన్నవి. అయినను ప్రాచీన పద్ధతులలో చేపలు పట్టుట వలనను, చేపలను నిల్వ చేయుటకు, రవాణా చేయుటకు, వ్యాపారమునకు ఆధునిక సదుపాయములు లేనందునను యీ పరిశ్రమ అంతగా వృద్ధి చెందలేదు. చేపలు పట్టువారు 5 లక్షలమంది గలరు. సంవత్సరమునకు 11 లక్షల టన్నుల చేపలుత్పత్తి యగు చున్నవి. దీనిలో 71 శాతము సముద్రపు చేపలు, 29 శాతము మంచినీటి చేపలు. మానవాహారములో సగటున